

Isten ezt mondta:
„Íme, újjáteremtek mindent.”

János jelenések könyve 21,5a
Evangélikus útmutatónk
2026. évi vezér-igéje

Megérkezés...

Ádvent első napjaiban vagyunk, s ki az aki ne tenné fel magában a kérdést: vajon hogyan alakul ennek a turbulens évnek a vége? Milyen lesz a mostani ádventünk és karácsonyunk? A media lankadatlan intenzitással szórja ránk negatív híreit a világból, megnehezítve ezzel, hogy ádventben a lényegre – Istenre és önmagunkra – figyelhessünk.

Advent van – várakozunk... Ki erre, ki arra. A zsidók a Messiásra, a keresztények Krisztus második eljövételére, egyesek az ünnep hangulatára, mások gyermekkori emlékek újraéledésére, de olyanok is akadnak, akik egyszerűen csak az együttlétre, a közös teázásra, vacsorára várnak és csak a JólIsten tudja, hányan vannak, akik „csak” egy kedves spontán gesztusra, egy mosolyra, egy réges-régen áhított pillanatra várnak, hogy nyíljék az ajtó vagy végre csörrenjen meg az a telefon... Mindeközben ne feledjük: milliók vannak, akik csak egy valamire várakoznak ebben az ádventben is: „Végre legyen már béke!”

Aggódás helyett öröm

Az a várakozás, melyre folyamatosan csak a félelem árnyéka vetül, idővel a deformálja az ember mindennapjait. Ilyenkor az ember szíve elnehezedik, s lelkileg könnyen elcsügged, elfásul, sőt, sokszor az Istennel való kapcsolata is lazul. Ilyenkor elmarad a szellemi-, lelki fejlődés, elmaradnak a megszokott örömes tevékenységek.

Régi gondolat, hogy az Advent a várakozás megszentelése. Rokona annak a gyönyörű gondolatnak, hogy „meg kell tanulni vágyakozni azután, ami a miénk”. – ahogyan Pilinszky írja... „Gyermekekünkben éltünk így. Vágyakoztunk arra, ami biztosan megjött. Télen az első hóesésre és várakozásunk ettől még semmivel sem volt kisebb, erőtlenebb.”

Istennel is így vagyunk: nincs nagyobb kaland, mint hazaérkezni, hazatalálni, be-

teljesíteni és fölfedezni mindazt, amit mennyei Atyánk nekünk rendelt.

Ádvent üzenete

Ádvent arról is szól, hogy *tanuljuk egyre jobban tisztelni az ünnepeket*. Az ünnep ugyanis Isten szentséges ajándéka, s mivel Tőle jön az ádvent – Ő maga érkezik titkokkal teli módon az ádventben –, ezért az ádventi napok egészen mások, mint az esztendő többi napja. Ezek a napok arra valók, hogy a hétköznapi feladat-megoldásra koncentrálni „rutin-mivoltunkból” kivetkőzödve, tiszteljük másokban és önmagunkban is az istenképi embert.

Ha tudom, hogy mit várok, mire várok, kire várok, akkor tartalmasan telik az időm, nem csak múlik. Olyan ez, mint amikor hazakészülök, s már készülődésemben egy kicsit otthon vagyok. Minden ádvent a „már nem és meg nem” szabadságáról is szól, amikor a birtoklás minden görcsétől, kielégíthetetlen éhétől-szomjától mentesül a lelkünk.

Aki így vár, az jól várakozik, mert az ilyen várakozást mindig áldás kíséri, mely az időből éppen azt váltja meg, ami a legépisebb és legelviselhetetlenebb: a hetek, az órák és percek katógó szenvtelen vonulása. Aki így tud várni, abban megszületik az a *mélyseges ádventi türelem*, amely szépségében és jelentésében semmivel se kevesebb annál, amire vár.

Ádvent hatással

Ádvent fényei a lényegre-figyelésünket segítik, hogy észrevegyük a körülményekben a minket simogató gondviselő Istent.

Egy-egy szemmel láthatót vagy szemmel láthatatlant ha észreveszünk, aminek a léte csodálatot ébreszt, akkor ádvent napjai csillogni fognak. Ha egy-egy ragyogó gondolatot ádventi hetekben egészen karácsony gyertyafényéig szívünkben forgatunk, akkor egy különleges lélek-úton jutnánk el mi magunk is Jézus földre jötteinek csodálatos ünnepéhez.

Adni és elfogadni

Az ádventi ünnepkör csodája, hogy egy-egy apró ajándék több, mint a dolog értéke, hiszen több időt, egymásra-gondolást, jelenlétet szánunk oda, mint egyébként. Gyermekeink – s talán már unokáink is – velünk együtt alig várják, hogy december legyen és elkezdődhessen az ádvent kalendárium visszaszámlálós napi meglepetés-sorozata...

Mert amikor minden nap kinyithatunk egy kis ajtót az adventi naptáron vagy kicsomagolhatunk egy apró ajándékot, egy nappal közelebb kerülünk az ünnepek-ünnepéhez, a karácsonyhoz... Valljuk be: egy adventi naptárnak, apró ajándokoknak mindenki örül, legyen fiatal vagy idős. Főleg akkor, ha mindez egyszerre gyönyörű ünnepi dekoráció is és tele van szeretettel készült apró meglepetésekkel.

Ádvent a rendeződés ideje

Valljuk be, a decemberi sötétben különös igényünk van arra, hogy megtisztuljanak, helyére kerüljenek egészévi élményeink. Fontos, hogy ádventben a sok-sok elvégzendő feladat mellett még inkább „*coram Deo*”, azaz Isten előtt önmagunkra is figyeljünk.

Ahogy éveink telnek, egyre inkább belátjuk, az elmúlt esztendő tisztázására célszerű odafigyelni, mit tettünk vagy mit nem tettünk meg idén, mert az év hátralévő napjaiban még korrigálhatunk, utolsó irányváltásainkat még megtehetjük – ha szükséges –, hogy aztán elkezdjük kihátrálni a múlt egészéből, és távolabbról figyeljük sorsunk alakulását.

Amit a mindennapok szintjén egész évben nem tudunk megtenni, azt ádventben megtehetjük: megállhatunk pár percre, és lélekben, ráhangolódhatunk az Istenre.

Így válik ádventünk a lélek tisztulásának, lezárásoknak, elengedéseknek a megpihenés és a megbékélés ünnepévé. Amikor ez megtörténik, hála tölti el a szívünket-lelkünket, mert átléptünk a profánból a szentségibe és megtapasztaltuk az ünnepek üdítő erejét.

(fm)

Kedves Testvéreim!

Lutherórsánk ezévi utolsó számával jelentkezem. Tartalmas, eseménydús szép évet hagynak hátra, s aki ritkábban, de teljes szívvel jut el évközi alkalmainkra, Lutherórsákon keresztül ők is informálódhattak gyülekezetünk eseményeiről.

Újfént jelzem a Testvéreknek, hogy a 2026-os évünk is mozgalmasnak ígérkezik, hiszen jövőre ünnepeljük **gyülekezetünk legújabbkori megalapításának 100. évfordulóját!** Ennek megtervezése, járulékos programjainak kidolgozása komoly előkészületet igényel majd, őszi presbiteri ülésünknek egyik fő témája volt ez is. **Már most kérem a testvéreket, hogy próbáljuk felkutatni azokat az evangélikus testvéreinket, akik még nem keresték velünk a kapcsolatot, de a népszámláláskor magukat evangélikusoknak vallották – Tatán (és vonzáskörzetében) közel 250-300 „rejtőzködő” evangélikus él... s bizonyosan olyanok is, akik evangélikus gyökerekkel bírnak, de valamilyen okból nem részesültek a keresztség szentségében sem. Nekik kereszteleési előkészítőket tervezek tartani, egyháztörténeti, liturgiaismereti adalékokkal.**

Alkalmainkra szeretettel hívogatók most is – ahogyan azt az elődeink is hirdették a szószékekről – „Jöjjünk és hívogassunk másokat is!”

János Varga

Rövid-hírek

Október 6-án az aradi vértanúk tiszteletére rendezett ünnepi megemlékezésen a tatai történelmi keresztény felekezetek képviselőiben a *Fenyő-téri* emlékműnél áldást mondtunk. Református részről Dr. Szabó Előd igazgató lelkész, az evangélikusok nevében jómagam a római katolikusok nevében, mint a Tatai Kapucinus (Szent Imre) Plébánia segédlelkésze Kovács Gábor (jobb oldalamon) mondtunk áldást.

Október 12-én istentiszteletünk keretében Várhidi Kristóf kistestvérünk – Várhidi Kornél és Várhidiné Dr. Vajay Zsuzsanna gyermeke, Vajai László Miklós, Vajay Julianna, Ledzéni András és Szluka Edina keresztyermek – a keresztség szentségében részesült. Isten áldása kísérelje őt és családját!

Tata Város Önkormányzata

Tata Város Önkormányzata

Október 25-én Czeiner Mira kistestvérünk – Czeiner Márton és Czeiner-Szűcs Anita gyermeke, Babarczai Zoltán Péter és Szűcs Viktória keresztyermeke – a keresztség szentségében részesült. Isten gazdag áldása kísérelje őt és családját!

November 2-iki istentiszteletünk után Széles Anikó gyülekezeti felügyelőnk vezetésével a megemlékezés virágait és gyertyáit jeles evangélius elődeink sírjára helyeztük az Almási-úti temetőben.

Október 30-31-én megtartottuk reformáció-heti alkalmainkat. A tóvárosi református kistemplomban szerénységem, míg nálunk a 31-iki ünnepi istentiszteleten Strifler Zoltánné Csöngedi Nikolett szolgált.

Aratási-, szüreti hálaadó istentiszteletünk oltára – szeptember 28.

Folytatás az utolsó oldalon!

Mindenekelőtt... Hogyan lehet valaki Magyarországon adventista lelkész, és te hogyan lettél az?

Azt gondolom – de szerintem ezt te is alá tudod támasztani – ahányan lelkészek vagyunk, mind más úton jutottunk oda, hogy a Jóisten elhívására válaszoltunk. Vannak, akiknek egyenes az útja, mert lelkész felmenőkkel bírnak és ezért megtett nekik ez a hivatás és vannak „kerülő-utas” elhívottak. Nagypapám is hetednapi adventista lelképásztor volt. Tőle láttam először, hogy mit jelent ez a hivatás. Édesapám pedig presbiter volt 18 éves(!) korától kezdve, egész sokáig. Tehát mindig is láttam, milyen az egyházban szolgálni. Édesapám rendszeres igehirdető, mind a mai napig.

Helyileg hol volt ez?

Pécs és környéken, onnan származom, viszont én egészen más irányba indultam el. Nem lelképásztor szerettem volna lenni – ez eredetileg nem volt rajta a „radaron” – szinkron-tolmácsnak indultam. Élőben szerettem volna tolmácsolni, mint a Forma 1-es közvetítéseken, amikor a végén interjúvolják a bajnokot... Ezt szerettem volna csinálni és ebbe az irányba indultam el. Pécsen el is végeztem a Pécsi Tudományi Egyetemen az anglisztika alapképzést,

aminek a következő állomása lett volna az, hogy akkor mesterdiplomámat kimondottan tolmácsként szerzem meg.

Miután megszereztem a BA-diplomát, az azt követő nyáron önkéntesként elmentem a *Sziget Fesztiválra* a „lelkibetérő sátorba”. Többek között a *Hetednapi Adventista Egyháznak* is van mindig egy ilyen „lelkibetérő”-nevű sátra, ahol gyakorlatilag lelkigondozunk, mindenki a maga területén. Van, aki csak beszélget és van, aki lelkészként vagy pszichológusként ül ott. Életemben akkor tapasztaltam meg először azt, hogy én igazából emberekkel akarok foglalkozni. Nem szavakkal, meg beszéddel, meg papíron szavakkal, hanem emberekkel. És amikor onnan hazajöttem augusztusban, akkor még ilyen pótfelvételi eljárásban jelentkeztem is a teológiára. Onnan viszont már egyenes volt az út.

Korábban említetted, hogy Angliában is tanultál. Az már a teológiai képzés része volt?

Igen, így van. Az alapképzést Magyarországon végeztem, az *Adventista Teológiai Főiskolán*, a mesterképzést pedig London mellett, szintén egy adventista egyetemen. A szakirányú továbbképzést is ott végeztem el.

Úgy emlékszem, közel 24-25 millió adventista van a világon, ebből mintegy 5-6 ezer Magyarországon. Ebből fakadóan – nem vagytok annyira szem előtt – sokan talán ezért is néznek furcsán életvezetésetekre, szokásaitokra...

A számok közel korrektnek mondhatóak... Az *Adventista Egyháznak* kezdetektől fogva nagyon fontos volt az, hogy a keresztényi életet holisztikus szemmel nézze. A keresztényi életnek nemcsak lelki

oldala van, hanem egy nem elhanyagolható mértékű testi, fizikai oldala is. Konkrétan: az egészséges életmód az kiemelten fontos az adventisták számára.

Ami jelenti az alkoholtól való absztinenciát, a dohányt, a dohánytermékeket, a drogokat és hasonlókat tiltja a vallásunk, illetve ami még feltűnő másoknak, hogy a hét másik napján, a hetedik napon, azaz szombaton jövünk össze. Ennek van teológiai alapja – legalábbis mi úgy látjuk – egyházunk neve is mutatja ezt: *Hetednapi Adventista Egyház*.

A szombat nem csak egy gyülekezési nap számunkra, hanem igazán egy pihenő nap a mózesi törvények szerint a tízparancsolattal összhangban. Ez az a nap számunkra, amikor nem dolgozunk – nem végzünk olyan munkát, ahogyan ezt a törvény írja –, hanem akkor ez kimondottan az *Istenre való összpontosításnak*, a *megpihenésnek*, a *megnyugvásnak* a napja. Ezek azok, amik talán a legszembetűnőbbek, de ezt is úgy kell elképzelni, hogy az egészséges életmód mögött nincsen „mélyteológiai” tartalom, ez egyszerűen az egészség megőrzésének igénye miatt van... és persze azért is, mert a „testünk a Szentlélek temploma” – ahogyan Pál apostol mondja – Istentől kaptuk, ezért vigyáznunk kell rá.

Az „adventista”, szóban benne van, hogy ez egy közeledés, érkezés, azaz Istenre való nagy várakozás, amit ti fokozottan éltek meg, ugye?

Így van. Egyházunknak alapítása óta adventisták vagy „adventvárók” vagyunk, ez benne van a nevünkben.

Ez pedig onnan ered, hogy az 1800-as években volt egy mozgalom Észak-Amerikában, amelyik nagyon közelre várta Jézusnak a visszajövetelét – egyébként nem helyes módon, bár ki is számolták, hogy ez mikor fog bekövetkezni – de újra meg újra csalódtak, mert nem sikerült „kiszámolni”. Nagyon sokan ezen csalódások miatt elhagyták ezt a mozgalmat. Viszont maradt egy bizonyos csoport, akik átfogalmazták ezt, és azt mondták, hogy *kiszámolni ugyan nem tudjuk, de abban biztosak lehetünk, hogy hamarosan visszajöjjön Jézus*. Erre a második adventre várva ez az egyház megmaradt, és igazán ez volt és azóta is az egyik legfontosabb üzenete – ha nem a legfontosabb üzenetünk –, hogy Jézus hamarosan visszajön, ez pedig maga az evangélium.

Néha máshova is helyeződnek a hangsúlypontok, de az alapja, egyházunk legfontosabb tanítása mindig ez volt. Erre akarjuk felhívni az emberek figyelmét, hogy *ne kényelmesedjünk el* a mindennapi életben, mert hiszen arra várunk, hogy hamarosan ennél a mostaninál egy jobb világ érkezik.

Ha jól értem, akkor ez a felfokozott várakozás az adventista adventben még tovább erősödik? Hogyan telik a magyarországi adventistáknak az adventje?

Ez egy nagyon izgalmas kérdés. Azért is, mert ahonnan ez az egyházunk ered – az Amerikai Egyesült Államokból elindulva az 1800-as években – *puritán gyökereink* vannak.

Na most, aminek puritán gyökerei vannak, az a karácsonnyal mindig is „hádlábon” áll, a puritanizmus kerül ki az ün-

nepeket. Magam is sokszor megkaptam, nekem szegezve a kérdést: *„Hú, te adventista vagy, akkor nálatok milyenek a karácsonyok?”*

Hála Istennek azt tudom mondani, hogy *igen szépek*, mert sikerül ezeket a puritán gyökereket magunk mögött hagyni, mert *nem ezekre épül az egyházunk*, de azért még benne van sokakban ez a fajta „karácsony-kerülés”. Magyarországon nagyon sokan a népegyházakból kerültek át az adventista gyülekezetekbe, ami azt jelenti, hogy mindig is ünnepelték karácsonyt, és akkor most van egy másik réteg, akik meg ide születettek és azt mondják, ne ünnepeljük a karácsonyt. Itt van még megoszlás a testvérek között.

Idősebbek és fiatalok között?

Így van, benne van ez is. De hála Istennek azt el tudom mondani, hogy *a világegyházunk, tehát a hivatalos álláspont itt az, hogy adventet ünneplünk, karácsonyt ünneplünk, Jézus születésére emlékszünk vissza*. Tehát gyakorlatilag maga az adventvárás, az nagyon hasonló.

Azt viszont hozzá kell tennem, hogy az adventista, a „jó adventista” az, aki amikor adventet ünnepel, akkor mindig hozzáteszi: *de a második advent is közel van!* Tehát az *első advent* azért fontos számkra, hogy a *második adventre mutasson*. Ha egyszer ez már megtörtént, meg fog történni újra és nem is olyan sokára. Mindig ez van a középpontban.

De ugyanúgy van ajándékozás, karácsonyi hangulat a gyerekeknek, minden ugyanúgy megvan. Azt tudom mondani, hogy *hivatalosan a Világegyházunk adventet ünnepel* – én magam is erről tudok beszélni –, hogy mi hogyan ünnepelünk: *van adventi koszorú, gyertyagyújtás, és aztán a végén ajándékozás...*

A családotban, a gyerekkorodban is így volt ez?

Ez is érdekes... Az Adventista Egyház Magyarországon többfelé szakadt az évek, évtizedek során. Vannak olyan adventisták, akik nem a Hetednapos Adventista Egyházhoz tartoznak, hanem már külön közösséget alkotnak.

Nevük is van?

Nevük is van, igen. Két ilyen van, akik nagyobbak és jellemzőbbek. Az egyik a Keresztény Advent Közösség, akik szintén az Adventista Egyházból származnak – ők a 70-es években, 75-ben szakadtak ki – a másik meg „reform-adventisták”. Ebben a másik két csoportban kevésbé van jelen a „karácsonyozás”.

Az én családomnak például van kötődése a másik két egyházhoz is, ezért emlékszem, gyerekkoromban ez mindig dilemma volt a szüleim számára, hogy most akkor: *Legyen karácsony, vagy ne legyen karácsony? Ebben az egyházban lehet, a többiben nem lehet, de mit fognak szólni a többiek?*

De idővel – és ez az én szüleimnek a lelki érését mutatja –, ők ezt el tudták maguk dönteni a lelkiismeretük alapján... És igen, emlékszem a karácsonyfáinkra, emlékszem az ajándékozásokra, és ezekről szép emlékeim vannak.

Hallgattak Pál apostolra, hogy ti. „mindent megvizsgáljátok, ami jó, megtartsátok.”

Pontosan, így van...

Említetted, hogy sokan a népegyházból jönnek, tehát akik már úgy „nagyjából/alapszinten” tudják, hogy mi a kereszténység. Az adventisták erősek a misszióban, az online térben különösen is. Mi ennek a titka illetve milyen háttér az, ami ezt a munka-ágat segíti?

Mindig is nagyon fontos volt az egyházunk számára a misszió. Megint csak visszautalok a kezdeti, az 1800-as évekre. Amint lehetősége volt az egyháznak, adományozók és adakozás eszközein keresztül Amerikába, Ausztráliába küldtek misszionáriusokat, aztán később Európába, így kerültek adventisták Magyarországra is. A misszió – azt gondolom – benne volt, benne van a „genetikánkban”.

Az, hogy Magyarországon is erős a misszió, arra azt tudom mondani, hogy vannak olyan gyülekezetek, illetve vannak olyan lelkipásztorok, akik ezt zászlójukra tűzték. Nagyon széles körű a missziós megmozdulásoknak a formája. Például egy ilyen érdekes példa az, hogy az elmúlt szombaton és a következő szombaton nem fogunk összejönni a kistemplomban az adventista gyülekezettel, mert éppen missziós ún. „kitelepülésen” vagyunk. Múlt héten Komáromban, most ezen a héten pedig Tatán lesz a kitelepülésünk.

Mit kell érteni egy ilyen „kitelepülésen”?

Ez azért nagyon különleges, mert a missziót nem csak úgy fogjuk fel, hogy nekünk téríteni kell és akkor bibliát osztunk, vagy evangélizációkat tartunk. Nyilván vannak kimondottan evangélizációk, biblia-körök is, de ez már inkább azoknak szól, akik már ismernek bennünket és a bibliával meg a Jóistennel akarnak megismerkedni.

Ezek a kitelepülések amiket most megvalósítunk, ezeket a Komárom-Esztergom-megyei Vöröskereszttel együtt csináljuk. Ezek kimondottan egészségügyi-, „életmód-tanácsolás”-jellegű kitelepülések, ahol a „kék zónák” kapcsán beszélgetünk arról, hogy mit tudnak tenni az emberek azért, hogy egy kicsit egészségesebbek legyenek. Eközben elmondjuk persze, hogy mi mit teszünk személyesen és a közösségünk is mit tesz ezért és ennek kapcsán bemutatkozunk egy kicsit. Ez egy ilyen „nulladik lépés”.

„Kék-zónás” kitelepülés

A léendő új helyen...

Bocsánat, de mik ezek a „kék-zónák”?

Ez egy független, nem adventista kutatásnak az eredményeként jött ki. Öt olyan terület van a világon, vagy öt olyan város vagy közösség, ahol az emberek meglepően hosszán és egészségesen élnek. Ezek az ún. „kék-zónák”.

Az ötből az egyik Loma Linda, egy kaliforniai kisváros, ahol gyakorlatilag csak adventisták laknak.

Nos, azért izgalmas ez a kutatás, mert ennek az egyik pontja azt hozta ki, hogy az adventisták – akik kimondottan az egészséges életmódot hirdetik és a szombatnap nyugalmának a fontosságát emelik ki – hosszabban és egészségesebben élnek. De pl. Japánban is van egy ilyen város, akik nem adventisták, ezért is nagyon érdekes.

Vagy mint a hunzák a kaukázusi hegyekben... Szép és áldásos az egészséges hosszú élet! Az évek gyarapodásával aztán egyre többet gondolkodunk a jövőről a folytonosságról, beleértve az egyetemes Egyházat is. Te hogyan látod kimondottan a nyugati/jóléti világ kereszténység jövőjét?

Valóban azt látni – meg hát a legutóbbi népszámlálási adatok is azért elég, „szemfelnyitók” voltak ezzel kapcsolatban –, hogy az elmúlt tíz évben sokat változott Magyarországon a helyzet. Fogytunk, és az adventisták is fogytak... Mi egyháziak belülről látva tudjuk azt is, hogy a helyzet a közeljövőben ennél még rosszabb is lehet.

Azt kijelenthetjük, hogy az aktív tag-ságunk megfogyatkozása még dráma-ibb... Igazán a jó kérdés persze az, hogy mit jelent ez szociológiai szempontból? Ez azt jelenti, hogy az embereket nem érdekli a hit vagy inkább ellenérzésük van a szervezett egyházzal szemben? Én inkább az utóbbit látom problémának, legalábbis a fiatalabb korosztályban. Maga a hit, a vallás nem áll messze tőlük. A szervezett, az intézményesített vallásosság az,

ami viszonyi sokszor lassúja őket – viszonylag érthető módon. A nagy kérdés számunkra, hogy mit tudunk ezzel csinálni(?), hiszen az eszközeink kötnek minket a szervezett egyházhoz.

Mit tudunk tenni azért, hogy kilépjünk ezen keretek közül, és hogyan próbáljuk elérni azokat, akik gyanakodva tekintenek az intézményesített egyházakra? Nem tudom, hogy van-e erre jó, működő megoldás, mi még nem találtuk meg. Azt látom, hogy vannak olyan, akár társadalmi szintű ügyek, amik mellett, hogy ha kiállna az egyház, akkor lehet, hogy...

Nyugati adventista testvéreitek esetleg előbbre járnak az útkeresésben? Vannak jó tapasztalataik, módszereik, amik hazai helyzetbe integrálhatóak?

Vannak, azt látom, hogy vannak, persze nem látok nagyon messzire. Itt valahol a „ködös Albion” az, ameddig ellátok, Angliáig. Ott látom azt, hogy egyrészt az egyházak közötti összefogás szerintem egy nagyon fontos dolog. Nevezhetjük ezt ökumenizmusnak is – ki hogy kommunikál –, de csöndben megjegyzem, az adventisták szemében ez még inkább egy „szitokszó”.

Ez persze a honi kisebbségi helyzetünkben is adódik. De tudok olyan gyülekezetekről Angliában, ahol például Alfa-találkozókat tartanak...

Magyarországon is csináltak ilyet a 2000-es évek elején, akkoriban ez a „vacsorás-misszió” elég jól működött...

Mindenesetre Magyarországon ez nincs jelen az Adventista Egyházban. Ezért

Év-végi alkalom.

meglepve láttam, hogy egy református gyülekezetben ki volt rakva az erre hivogató plakát. Örültem, hogy más is csinálja, mert kint Angliában ez jól működik. Adventista gyülekezetek is alkalmazzák és jól működik. Közösségbe-hivogató amolyan, „mini-misszióknak” hívják, ott kint *outreach*-nek hívják, tehát így „kinyúlhatnak” az emberekért. Az üzenete egyértelmű: Nem bent maradni és várni, hogy majd beszívárognak, hanem ott lenni köztük.

Vannak tehát ilyen jó példák, de azt is látom, hogy azért a legtöbben vagy a legtöbb helyen úgy vannak vele, hogy jó az így, ahogy van, majd úgyis jön az, akit ez érdekel. Így magunk „megvagyunk”, ülünk, csak hát így lassan elfogyunk...

A természetes fogyás következtében is. Ennek ellenére azért Ti „virultok”, ami azt jelenti, hogy itt Tatán is lesz egy gyülekezeti házatok, templomotok? Nem tudom, mi a hivatalos elnevezés... Ezzel kapcsolatban is kérdezem: mik azok a közeljövő feladatok, amiket a közeli jövőben látsz, hiszen több helyen is lelkészként szolgálsz.

Győr és Tatabánya van még *Tata* mellett, ami az én körzetem, elég nagy területet fedek le ilyen módon. A tatai gyülekezet különleges abból a szempontból – nem tudom, hogy mondhatom, de szerintem mondhatom –, hogy az egyházunk területén is különleges, mert a tatai testvérek gyakorlatilag két évtizede(!) keresik a helyüket Tatán és környékén. Bérleményből bérleménybe vándoroltak, és nem találtak megfelelő helyet eddig, ami hosszú távon is működne.

Egészen most, év elejéig ez így is volt, és most tavasszal végre sikerült vásárolni egy ingatlant Tatán, a belvárosban (Egység utca – Szerk.), ahol szeretnénk kialakítani egy közösségi házat, gyülekezetet. Ez azért példaértékű, mert a két évtized alatt *nem elfogytak*, mert megunták volna ezt a keresgélést, hanem még növekedett is a gyülekezet.

Azt látom, hogy a testvérek lelkesen mindent beladva – aki pénzzel tudja, az pénzzel támogatja az építkezést, aki munkával, az munkával – támogatják ezt a projektet. Rendszeresen kapom az e-mail-eket – mert én csak mint lelkipásztor veszek részt az építkezésben is, inkább csak adminisztratív segítek, nem én vagyok az, aki itt a szakmai részét vezeti, nem is értek hozzá –, hogy ezen a napon megint munka lesz, kik tudnak jönni(?), mert kellene lapátolni, pakolni.

Szépen „össze-szervezik” maguk között a feladatokat, úgyhogy szépen alakul az épület. Az a tervünk, hogy *a jövő évben már ott karácsonyozunk...*

És ami még példaértékű – nem csak az, hogy mindent beletesznek ebbe, amit csak bele tudnak tenni – hanem az, hogy egyrészt nem fogytak el, de szeretnék nem csak azt az épületet felújítani, hanem az egész li-

turgiánkat megújítani, beleértve az egész gyülekezet arculatát.

Tehát azt szeretnénk, hogy egy olyan új épületbe érkezni meg, ahol nem csak külsőleg vagyunk újak, hanem gyakorlatilag lelkileg is új ez a közösség. Kírtunk egy pályázatot is a gyülekezeti tagok között arra vonatkozóan, hogy mit tudnának elképzelni és mi legyen a gyülekezetnek a neve?

Mert az, hogy a »Hetednapi Adventista Egyház Tatai Gyülekezet«, ez egyrészt nagyon hosszú lenne, másrészt pedig nem biztos, hogy olyan vonzó, mint hogyha valami csattanósabb, rövidebb nevünk lenne. Több pályázat is beérkezett, ezt a gyülekezeti bizottság megvizsgálta, és amit a legjobbnak talált, azt a gyülekezet elé tárta, a gyülekezet pedig megszavazta, rábólintott. Így most úgy néz ki – nagy valószínűséggel –, hogy a gyülekezetünk *Lámpás Gyülekezet*ként fogja folytatni hitéletét az új helyen. (Nyilvánvalóan kis betűkkel ott lesz, hogy Hetednapi Adventista Egyház Tatai Gyülekezete.) Azért mondom, hogy *gyülekezeti épület, közösségi ház*, mert ez mind megállja a helyét.

Az Úristen segítsen Titeket ebben a fizikai és lelki épülésben! Reméljük, hogy jövőre szép gyülekezeti karácsonyotok lesz...

Nagyon szépen köszönjük! Akkor innen még annyit hadd mondjak el – remélem ezt is akkor bele tudod írni – innen a Lutherrózsán keresztül is szeretnénk megköszönni az evangélikus testvéreknek, hogy befogadtak, befogadtatok és hogy ott lehetünk a kistemplomokban. Ez nekünk hatalmas segítség, hatalmas áldás és jól is érezzük magunkat.

Mi pedig köszönjük a flexibilitásotokat és az Úristen segítsen terveitek megvalósításában! Köszönöm a beszélgetést!

Hetednapi adventisták

A *Hetednapi Adventista Egyház* egy keresztény, protestáns, resztoránus – „korábbi” vagy „ősi”, „emberi hagyományok előtti”, illetve „hiteles” teológiai és vallási gyakorlatokhoz való visszatérés megvalósítását hirdetik – felekezet, az adventizmus mozgalmanak legnagyobb közössége. Leginkább a „szombattanításról” ismert, amely szerint a hét hetedik és szent napja a szombat, továbbá Krisztus közeli második eljövételét és a Biblia tévedhetetlenségét állítják hitük középpontjába.

A felekezet a *millerita* mozgalomból indult ki, majd 1863-ban jegyezték be hivatalosan. Társalapítói között volt *Ellen G. White* is, aki azt állította, hogy élete során több mint 2000 látomást kapott Istentől és akinek kiterjedt írásait prófétai tekintélyüként tiszteli az egyház.

A hetednapi adventisták a világ 237 országában élnek és 140 000 gyülekezetben vannak szervezve, a legjelentősebb közösségek az USA-ban, Latin-Amerikában, Fekete-Afrikában, a Fülöp-szigeteken és Dél-Koreában találhatók és majd 950 nyelven hirdetik az igét.

Világszerte az egyik legdinamikusabban növekvő protestáns egyházzal van szó, különösen a harmadik világban gyors a növekedés, ugyanakkor a világ népességének elenyésző részét képviselik.

Taglétszámuk: Körülbelül 23 millió megkeresztelt taggal rendelkeztek 2024-ben. Az egyház jelentős növekedést tapasztal a harmadik világban, és Indiában is gyorsan növekszik a tagság.

1901-ben 75 ezer fő
1930-ban 314 ezer fő
1945-ben 576 ezer fő
1960-ban 1,2 millió
1987-ben 5 millió fő
2024-ben kb. 23 millió fő

Magyarországon a *Hetednapi Adventista Egyház* tagsága bő 5000 főt számlál.

A hetednapi adventisták története során számos olyan csoport volt, amely kiszakadt belőlük és megalakította a saját mozgalmát. A magyar egyházban is több szakadás történt. (net)

“Ezt csak kegyelemmel lehet megélni”

beszámoló az Országos Felügyelői Konferenciáról

Tanulni, ismereteket szerezni és megosztani emberlétünk egyik alapja. Ezt sokféleképpen tehetjük, és ennek egyik módja a személyes találkozások során a tapasztalataink megosztása, az együttgondolkodás. Én nagyon szeretem ezt a formáját az új ötletek, az inspiráció és a motiváció megszerzésének. Az Országos Felügyelői Konferencia - melyen idén már másodjára vehettem részt – számomra ezt nyújtja.

A hétvége tematikájának az *“Elvek és gyakorlatok 500 év távlatában”* címet adták. Előbbi leginkább arról szólt, hogy az előttünk álló “történelmi környezet”, elsősorban a változások és a várhatóan azzal járó átalakulások hogyan érintik egyházunkat, és milyen párhuzamokat találunk, valamint milyen tanulságokat vonhatunk le a történelem korábbi társadalmi változásainak egyházunkra gyakorolt hatásáról. Egy előadásban és egy kerekasztal-beszélgetésben a Luther által kiemelt Isten előtti egyenlőségnek a németországi parasztfelkelésekben betöltött szerepéről, valamint a rendszerváltást megelőző évtized egyházakkal kapcsolatos enyhülésének hatásáról hallottunk történeteket és gondolatokat.

Ezt a kettőt a még bőven a szocializmusban, mégis már érezhető enyhülésben 1983-ban megjelent Világosság című folyóirat kötötte össze, amely a közel-múltban került újra *Pröhle Gergely* országos felügyelő elé, és amelyben Luther születésének 500 éves évfordulója alkalmából megjelent írások kaptak helyet. Ennek két akkori szerzője volt most a meghívott vendég.

Az előadást dr. Paczolay Péter jogászprofesszor, az *Emberi Jogok Európai Bíróságának* tagja, az Alkotmánybíróság korábbi elnöke tartotta. Felvetette a kérdést, hogy vajon képesek vagyunk-e hatással lenni az államra, van-e hozzá elég erőnk teológiailag, ahelyett, hogy mi, mint egyház függünk az államhatalomtól.

A kerekasztal-beszélgetésben *Csorba László*, a *Budapesti Történeti Múzeum* főigazgatója mellett Fabiny Tamás püspököt és *Martos Levente Balázs* katolikus püspököt kérdezte Pröhle Gergely.

Csorba László kiemelte, hogy a kultúra alakítja ki, hogy milyen hiedelemrendszer szilárdul meg. Például hogy amit a tanár vagy a tudós mond, azt el kell fogadni. Hangsúlyozták, hogy a változások

közepette ugyanakkor még inkább érdemes a legszentebb spirituális hagyományokhoz visszatérni, a szeretetre, a hitre és a kegyelemre építeni a struktúrák helyett. Hiszen Jézus és a Biblia tanításának tükrében és fényében még ezek a szilárdnak hitt hiedelemrendszerek is megkérdőjeleződhetnek / megkérdőjelezendők.

A hétvége gyakorlati oldalát ezúttal a költségvetéssel kapcsolatos példák és gondolkodás adta. Megismerhettünk több gyülekezeti és egyházmegyei konkrét példát, jól bevált ötletet és azok hatását csak úgy, mint a zsinat által megfogalmazott új elvek mögöttes gondolatosságát, a kialakulás mikéntjét és annak a gyülekezetekre gyakorolt hatását.

Lehetőségünk volt minderről beszélni, megosztani saját tapasztalatainkat, feltenni kérdéseinket a konferenciateremben éppúgy, mint az asztal melletti beszélgetésekben

Bár elsőre úgy tűnhet, hogy számokról és pizskos anyagiokról volt szó, és hogy ezáltal ponthogy a struktúrák megszilárdításán gondolkodtunk. Valójában azonban éppen azon volt a hangsúly, hogy a gyülekezeteket az emberek és legfőképpen a közöttük lévő, Istenre alapozott kapcsolatok tartják fenn és építik, és nem csak a templomkövek. Hogy a gyülekezeti működési és cél-költségek (lelkész fizetése, Istentiszteleti kellékek, rezszi, ingatlanok karbantartása, javítása, kezelése, fejlesztése, missziói feladatok és programok stb.) finanszírozásának előteremtése sem nehézség, ha lélekben és ezáltal létszámban és kapcsolódásokban, közösségeként is épül a gyülekezet. Mindezek összefüggését számokkal és diagramokkal mint indikátorokkal szintén bemutatta több előadó is.

Szó volt továbbá arról, hogy az egyes gyülekezetek költségvetéséből kell épüljön a nagyobb egységek, egyházmegyék, országos egyház költségvetése, és nem fordítva. Hogy ezek kölcsönhatásban vannak és kell legyenek egymással. Hogy az

egység jegyében ahol felesleg van, az segítse ki az éppen szükségben szenvedőt, mert ezzel is betöltjük Isten törvényét. (Legközelebb majd fordítva lesz, a másik segíti ki az egyiket.)

Hangsúlyossá vált a kommunikáció mikéntje, hogy a kapcsolódásból és az Isten iránti hálából születik az anyagi áldozatvállalás egyéni és gyülekezeti szinten egyaránt, nem pedig fordítva. Ugyanakkor az is fontos, hogy kommunikáljunk arról is, hogy mire használjuk fel a különböző anyagi forrásokat – perselypénzt, egyházfenntartási [és nem egyházfennntartói] járulékot, adományt, és nem csak a céladományokat –, és hogy mennyiféle módon lehet adakozni, mert a gyülekezeti tagokat ezek is segítik a támogatás mikéntjében és miértjében. Hiszen “a pénz sohasem önmagáról szól, hanem az elköteleződésről és a hitelérről”, ahogy fogalmazott *Fábri György* északi egyházkerületi felügyelő.

Ugyanakkor nem csak a hagyományos bevételi forrásokban érdemes gondolkodni, hiszen rengeteg kreatív, ötletes, egyben a közösséget és a hitet is erősítő megoldást lehet találni akár másoknál, másoktól, akár akkor, ha összedugjuk a fejünket és ötletelünk, akár az üzleti világ gyakorlatait átültetve - a mi értékrendünk szellemében. Ugyanígy a kiadásokat is érdemes átgondolni, optimalizálni, időről-időre felülvizsgálni.

A szokásainkat is szabad, sőt, célszerű megkérdőjelezni annak érdekében, hogy kiderüljön, mi állja ki az idő próbáját, és mit érdemes lecserélni.

Szó volt arról is, hogy a zsinat is elkötelezett abban, hogy az érdemi lelki munka mindig legyen elég anyagi forrás, így az országos egyház költségvetését is eszerint tervezték meg, ezzel erősítve a gyülekezeteket olyan hitéleti missziói alkalmak szervezésében, megtartásában, ami akár jelentősebb anyagi befektetést is kíván (pl. külsős helyszín bérlése, előadók finanszírozása, eszközök bérlése stb.)

Praktikus, nagyon hasznos konkrét tanácsokat, gazdálkodási ismereteket is kaptunk mind az egyházon belüli pályázatok tartalmi elemeihez, mind az egyéb - pl. önerős - finanszírozási lehetőségekhez, hiszen nem elvárás a felügyelőktől a gazdasági végzettség, ezek az ismeretek viszont segítik az új ötletek megszületését és megvalósítását a már meglévő, sokszor anyagiilag megerhelő feladatok elvégzéséhez is.

Hangsúlyozták mindebben a felügyelők szerepét és felelősségét, aki rengeteg mindenre figyel és a gyülekezeti presbiterok és tagok önkéntesen felajánlott munkáját összefogva afféle szervező menedzserként biztosítja azt az anyagi háttérrel, amiben a lelkész a lelki épülésre tud koncentrálni.

Számomra nagyon hasznos tippeket és útmutatást kaptam ez alatt a 3 nap alatt, melyeket az előttünk álló években igyekszem megvalósítani a Tatai Evangélikus Gyülekezetben a testvérek imádságos támogatása és a Jőisten kegyelme által.

A praktikus tippek mellett az igei, lelki megerősítést is hozom magammal. Hiszen a konferenciát hagyományosan megtisztelti jelenlétével mindhárom püspök, akik az esti és reggeli áhitatokat tartják.

Pénteken Szemerei János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke nyitó gondolatait november hónap igéje, Ez 34,16 alapján tárta elénk. Nagyon szemléletes képet adott útravalóul az igazgyöngyről, amely olyan szépséges csoda, ami valami oda nem illő, kellemetlen dologból keletkezik. Ahogyan a kagylók a belőlük került piszkot körbeveszik azzal a csodálatosan csillogó anyaggal és értékes gyönggyé formálják, éppúgy képződnek lelki gyöngyök Isten vezetésében a mi életünkben is a nem-szeretemen-helyezeteinkből, a traumáinkból, kríziseinkből, amikor elveszítjük egyéb kapaszkodóinkat.

Fabiny Tamás szombat reggeli áhitatához Pál apostol efezusi vénékhez inté-

zett búcsúbeszédét választotta alapigéül (ApCsel 20,17-38), amellyel ő maga is búcsúzott püspöki tisztségében a felügyelőktől és a felügyelői konferenciáktól, hiszen jövő év elején átadja püspöki székét utódjának. Kiemelte, hogy Pál beszédének középpontjában még a búcsúzás közben is Jézus Krisztus áll, és hogy a tanítások felidézése, az előretekintés, a rá váró feladatok említése, a lelki útravaló átadása után "mindnyájukkal együtt térdre borulva imádkozott".

Kondor Péter szombat esti záróáhitatában mindannyiunkat arra emlékeztet, hogy költségvetés és jó gyakorlatok ide vagy oda, az Úrban bízunk teljes szívből, és ne a magunk észére támaszkodjunk. (Péld 3,5) Mert enélkül az Istenbe vetett bizalom nélkül félelemben élünk. Benne bízva azonban nap mint nap megújulhat életünk alapja.

Szép gesztus és nagy áldás, hogy a tavalyi konferencián az annak otthont adó révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ vezetésétől búcsúzó, a vasárnapi Istentiszteletet hagyományosan tartó Hafenschner Károlyt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusát idén is felkérték erre a szolgálatra. Prédikációjának alapigéjéül a Miatyánkot választotta, és annak "Tied az ország" kijelentését helyezte a szívünkre.

Történjen bármi, legyen akárki földi hatalmon, az ország, az igazi Ország az Istené, és mi, felügyelők, csakúgy mint a lelkészek és a gyülekezeti tagok ennek az országnak vagyunk a munkatársai és küldöttei. Ez az a központ, ami egyben titok és küldetés is, mi ezt építjük, ezt építsük, ebben és ezért éljünk, ezt hirdessük és "reklámozzuk".

Széles Anikó
gyülekezeti felügyelő

Teológus látogatók Németországból

A lipcsei ösztöndíjas évem során ismertem meg Joel Dan Heinzmann és Marius Thomas teológushallgatókat, akikkel a tanulmányi órákon túl jó barátságba kerültem. Nyár közepén, búcsúzásunkkor ígéretet tettek, hogy még ez évben meglátogatnak, amit szeptember 18. és 22. közötti, európai körútjuk egy állomását jelentő magyarországi utazásukkal be is váltottak. A főváros nevezetességeinek felkeresésén túl fontos volt számomra megmutatni hazánk „vidéki” világát is. Így jutottunk el szülővárosomba, Komáromba és Tatára is, ahol nagy örömmel vettünk részt a gyülekezet vasárnapi istentiszteletén.

Hálásak voltunk azonban azért is, hogy Franko Mátyás lelkész úr vendégszeretetét élvezhettük és egy 'kiadósat' beszélgethettünk. A-Cs. Cs.

Hitünk szerint az élet végén egy új utazás veszi kezdetét, amelyet már nem határok és vágyak, hanem a Teremtő Isten határoz meg. A határkö maga az elengedés szakrális aktusa: a temetés, mely után a természet veszi át az uralmat a test felett, a lélek pedig csendben folytatja útját Isten emberi értelemmel felfoghatatlan világa felé. Szeretteink utolsó útjára kísérésének formája sokat változott a 21. századra és az emült egy-két évtizedben ez különösen intenzív volt. Az aktuális jogi és búcsúztatási szokásokról kérdeztem ifj. Dobos Jánost a tatabányai LIBITINA Kft. ügyvezetőjét.

Az utolsó „utazás”

Mikor indult a családi vállalkozásotok?

1990-ben, mármint ami a temetési kellékek árusítását jelenti. A koszorúkötés ugyanis nagymamái „örökségként” folyamatosan ott volt a család életében, ezt a szocialista-kommunista rendszer is csak elnyomni tudta, de megszüntetni nem... Tatán még sokan emlékeznek az egykori *Petrovics Dísztemetkezésre*, tulajdonképpen ezt kívántuk újraindítani a jogszabály-adta új lehetőség alapján – az országban az elsők között(!) – 1991-ben.

Édesapám, Dobos János – aki cégünk (Libitina Kft.) alapító ügyvezető igazgatója, s az Országos Temetkezési Egyesület és Ipartestület elnökségi tagja is volt hosszú éveken át – számos külföldi tanulmányúton, konferencián, szakkiallításra vett részt olykor velem együtt is, hogy megalapozza, s terjessze az európai-szintű temetkezési kultúrából mindazt, ami a magyarországi kegyeleti szokásokhoz illeszkedik, illetve a változások előidézték. Ennek az egyesületnek az alelnökeként ugyanezt az irányt folytatom – így szerveztünk Magyarországon elsőként egy Temetkezési Világkonferenciát 2021-ben 80 ország részvételével minden kontinensről.

Melyek ezek a változások?

A temetési „piac” sokat változott. Nemcsak a temetkezési vállalkozók szolgáltatásai, de a lakosság szokásai is átalakultak. Korábban széles körben elfogadottak voltak a hagyományos keresztény temetési szertartások. Az, hogy mi minősült méltóságteljes temetésnek, társadalmi konszenzus kérdése volt. Akik megengedhették maguknak, nem sajnál-

ták a pénzt sem a koporsóra, sem a temetési szertartásra. Az 1990-es években és azt követően számos törvényi változást fogadtak el és ezek jelentős hatással voltak a temetési kultúránkra.

Az a tény, hogy az egészségbiztosítók már nem fizetnek haláleseti segélyt, és hogy a koporsókra vonatkozó követelményeket fokozatosan eltörölték, ezeknek a változásoknak a legfontosabb tényezői közé tartozik.

Ennek eredményeként a koporsók és urnák választási lehetőségei széles skálája alakult ki. Az utolsó évtizedekben a hamvasztásos temetés elfogadottsága gyorsuló tempóban megtörtént, ugyanakkor a temetkezési vállalkozók részéről is egyre kiélezettebb verseny alakult ki.

Azt kell mondanom, hogy a piac határozza meg a mai temetkezési kultúránk képét. Egyes temetkezési vállalkozások újraigazították „profiljukat”, hogy megkülönböztessék magukat a „piacon” lévő többi szolgáltatástól. Sajnos ez sokszor a szolgáltatási ígéretek növekedését jelenti a tényleges teljesítés rovására.

Aki azonban hosszútávra gondolkodik – családi vállalkozásoknál ez még gyakoribb – az korrekt árakkal és az egyénileg testreszabott szolgáltatásokkal dolgozik. Egyértelműen az „egyénesítés és az ár/minőség ajánlatok” felé mutat a tendencia, mert a kiszámíthatóságnál nincs jobb piaci stratégia.

Milyen a temetkezési kultúra napjainkban?

A változó temetkezési kultúránkat természetesen erősen befolyásolják a gazdasági és társadalmi tényezők. A trend az

egyéni elvárások és a költségek/szolgáltatások mérlegelése felé halad. Vannak persze olyan társadalmi csoportok, amelyek dacolnak ezekkel a piaci fejleményekkel és ragaszkodnak a temetkezési kultúra jól bevált hagyományaihoz.

Ha körbenézünk, akkor a modern temetkezési piacot a tervezési lehetőségek bővülése, a sírtípusok és a temetkezési helyszínek számának növekedése határozza meg. Ugyanakkor a temetkezési preferenciák úgy a jövedelemtől, mint a régióktól függenek. A temetkezési vállalkozók számára ezért mindig előnyös, ha tudják, mire számíthatnak az ügyfeleik, mit várnak el.

A mai modern temetkezést három részre bontanám: *névtelenre, ökológiára és hagyományosra*. Ez azt jelenti, hogy a temetés formája igen gyakran az emlékezés formáját, kultúráját is meghatározza, tehát maga a temetkezés túlmutat a temetőn.

A temetők – egészen a 19-dik századi iparosodásig – a lakóhelyek közvetlen közelében helyezkedtek el, mégis elkülönült az elhunytak közössége a még élőkétől. Ez például a temetők magas falaiban is megmutatkozott és többnyire még ma is így van kishazánkban.

Az előbb említett névtelen temetési típust az jellemzi, hogy *semmilyen sírkő vagy emléktábla nincs*. Ez a fejlemény az egyéni és családi sírok évszázados hagyományának végét tükrözi. A „generációk közötti helyhez kötött kapcsolatok és a polgári kapcsolati minták – család, társadalmi osztály, vallási felekezet – háttérbe szorulását, vagy egyenesen eljelentéktelenedését mutatja.

Ezzel ellentétes tendencia figyelhető meg a természet-alapú, természetközeli én is *vallási-ökológiai* megközelítésnek nevezném, hiszen ezt tekintik a 21. század elejének temetkezési és emlékkultúrájának legfontosabb trendjének. Az elmúlt héten megrendezett *FUNÉRAIRE - Nemzetközi Temetkezési Szakkiállítás Párizsban* – 2025. november 19. - 2025. november 22. között volt – a temető funkcióját temetkezés és emlékezés fontos helyeként definiálja. Ebben a fejlődésben kulcsfontosságúak pl. a „fa-temetkezések”. Az újabb temetkezési lehetőségek iránti kereslet nyugaton gyorsan megnőtt – s bár a természetes környezet vonzása óriási – de az emlékerdők Magyarországon még mindig unicumnak számítanak.

Bizonyára tovább fejlődnek az emlékezés kultúráját befolyásoló irányzatok, de mi a véleményed a különleges temetésekről?

Gondolom arra gondolsz, hogy viselhető ékszerekbe, érmékbe, helyezik el az elhunytak hamvainak egy jelképes részét... Tény, hogy ez még mindig ritka a nyugati világban is, de ez is egyértelmű növekedést mutat. Az ilyen „ékszer” bárhol viselhető és egy tisztelt és jelentőségeltjes élet ábrázolásának tekinthető – s bár a lehetőségek korlátlanok és bizonyára érdekes lesz látni az elkövetkező években, évtizedekben a kreatív alkalmazásokat – az eddigi tapasztalásaim alapján ezeket nem ajánlanám.

Mondom ezt azért, mert még mindig sokan nem értik a gyász pszichológiai fontosságát, szerepét. Mi is részt vettünk egy ilyen országos felvilágosítási kampányban, elismert szak-pszichológusok támogatásával, melynek célja az volt, hogy megértésük az emberek: a *halottaknak a helye a temető*...

Dramai módon megnövekedett azoknak a száma, akik hazaviszik a hamvakat, s a kredencben vagy polcon tárolják, megátolva ezzel az *elengedésnek a természetes folyamatát, hiszen a halál az élet része*.

Egészen más a helyzet, ha végakaratilag vagy családi döntés következtében a hamvakat idővel máshol kívánják elhelyezni – pl. *elköltözés, kivándorlás* okán.

Sajnos megtörténhet, hogy a haláleset következtében beálló más „tudtálopotban” hozott döntés nem éppen a legbölcsebb volt és pl. olyan helyet választottak ki a hamvak szétszórására, ami idővel lelki terhet jelentett a hozzátartozók számára és a kegyeleti jogok sérelmeként élték meg. S bár a hamvak szétszórása törvényileg szabályozott – ez mégis egy „szürke-zóna” – és az ellenőrizhetőség gyakorlatilag nem kivitelezhető.

A temető tehát az emlékezés közös helye – s ez a jövőben is bizonyosan így lesz –, de a temetőket valakiknek gondozni kell...

Véleményem szerint a jövő temetőiben a hamvasztásos temetkezés veszi át a hagyományos temetkezések helyét. Több lesz a természetes erdei temetőkből, a koporsók és a síremlékek igénylésében – pl. egy Németországban, s most ne a tradicionális bajor kistelepülésekre gondoljunk – már most érezhető csökkenést mutat, mindemellett a hagyományos temetők kihasználtsága meg csökken.

Tény, hogy az urnasírok vagy kolumbáriumfalak a hozzátartozók számára könnyebben gondozhatók, de ez a trend természetesen összefügg azzal is, hogy a rokonok vagy a családok már nem akarnak

sírt fenntartani, vagy bizonyos esetekben egyáltalán nem akarnak olyan temetkezési helyet, amelyhez kötődnek.

A lakosság egyre inkább nomád életmódot folytat – nevezzük így korunk *gyorsuló munkaerő-migrációját* –, azaz egyre mobilitás kell hogy legyen és a gyerekek már gyakran nem ott élnek – olykor más kontinensen(!) –, ahol a szüleiket, szeretteiket eltemették.

Tény, hogy a temetők fenntartása és gondozása pénzbe kerül – így az egyházak és az önkormányzatok egyaránt pénzügyi problémával néznek szembe a változó temetkezési kultúra miatt: *A kisebb sírok alacsonyabb díjakat eredményeznek, de a zöldterületeket továbbra is karban kell tartani* ezért sok fenntartónak jelentősen meg kellett emelnie a temetői díjakat az elmúlt években.

„A temetőknek költségfedezeti alapon kell működniük.” – vallják, és abban a pillanatban, amikor sok üres parcella van, a síronkénti költségek természetesen megnőnek.

Kevesebb sírimádat, a gyász 'delokalizációja'?

Egyértelműen, különösen az elmúlt két évtizedben – főleg nyugatabbra kitekintve... A temetkezési rituálék és a sírgondozás gyakorlata – különösen a vidéki területeken volt így – mára egyre ritkábbá vált. A gazdasági megfontolások ezen a területen is egyre jelentősebbek.

Ez aztán kitermeli a profitéhes diszkont(ár) temetkezési „vállalkozókat”, akik az ígéretek nagymesterei és a konkurencia lejáratásának kreatív bajnokai. Ezek olyan szolgáltatók, akik lényegében arra játszanak, hogy a meglehetősen átlagos szolgáltatásokat prémium-szolgáltatásként kínáljanak, néha még magassab áron is.

Egyre kevesebb egyházi temetés történik

A gyászoló családok támogatása a gyász idején egykor az egyházak alapvető feladata volt. Az egyházak által szervezett temetések száma azonban csökken. Itt Tata és vonzáskörzetének átlaga közel 50-50%...

Tény, hogy ma már nem a lelkész, hanem a temetkezési vállalkozó az elsődleges kapcsolattartó, és a temetkezési vállalkozó ezután felveszi a kapcsolatot a lelkésszel vagy a világi szónokkal.

Minden más, a család teljes támogatása a következő hetekben valójában a temetkezési vállalkozó irodájában történik. És ez az, ami annyira igényes, és ami most jelentősen formálja a szakmát: *a gyászoló támogatása és gondozása*.

De az egyházak nemcsak a temetkezésekért felelősek. A temetőket is gyakran ők kezelik. Magyarországon mintegy 5500 temető van, ebből 1500-1600 önkormányzati, a többi egyházi. Különösen a kis közösségekben léteznek még úgynevezett „monopoltemetők”. Ha az egyházi temetők az egyetlenek a környéken, akkor nem vallásos embereket is ott temetnek el.

Manapság egyre hangsúlyosabb a környezetvédelem, gyakran persze csak a médiában... Mennyire lehet „zöld” egy temetés?

Sajnos ma még az a meghatározó, hogy a holttesttel együtt műanyagokat is eltemetnek. Azt is látjuk – egy-egy exumálásnál – hogy elhunytak ruhái még évtizedek múlva is szinte teljesen épek...

Létezik persze ún. öko-temetés, amikor a ruházat természetes szálakból, nem pedig poliészterből készül. A koporsó bélelése szintén pamutból készült, a díszítések pedig szezonális virágokból állnak, de ez értelemszerűen még – az egyértelműen magasabb költségek miatt is, nemkülönben a tudatos öko-magatartás hiánya miatt is – kivételnek számít. Egyébként az eddig lefolytatott *környezeti hatásvizsgálat a földbe temetést támogatja*. Az energiaegyensúly tekintetében a koporsóban temetés környezetbarátabb, mint a hamvasztás, továbbá a temetéssel sok liter víz és például a testzsírban tárolt energiák visszakerülnek a földre.

A hamvasztás alternatíváiként más országok a temetkezés különböző formáit kínálják, mint például a komposztálás, a lúgban való feloldás vagy a nitrogénbe merítés, bár ezek a módszerek kevésbé „energiaigényesek és környezetbarátabbak”, mint akár a hamvasztás, de ha az elhunytból semmi nem marad »megfoghatóan« vissza, az nehezíti az elengedést.

S ha már természetvédelem... A temető jobb esetben egy zöld terület, ami *éjszaka koromsötét*. Nincsenek kivilágított ösvények vagy ilyesmi. Ami hihetetlenül jó a kisállatoknak, rovaroknak és a környezetnek mert végre találnak egy sötét foltot, ahol legfeljebb csak a hold világít...

Szép gondolat... hadd toldjam meg azzal, hogy így válik a halál helye az élet természetes részévé... Köszönöm a beszélgetést!

Veszteség, fájdalom, rítusok

Elveszíteni egy szeretett embert – ez életünk talán legfájdalmasabb pillanata

Pillanata? Hiszen életünk végéig elkísér az érzés, az emlékek, mindaz, ami a szeretettünkhöz köt. A fájdalom idővel enyhülhet, eljön az az idő, amikor már jó visszaidézni az együtt átélt napokat, hónapokat, éveket, amikor már nem a veszteség miatti bánat uralkodik rajtunk, hanem a korábban megélt közös örömeink emléke.

De ezt a fájdalom csúcspontján nem tudjuk elhinni. Még elképzelni sem tudjuk az életet NÉLKÜLE. Amikor belesikít az életünkbe a halál, amikor kiragadja karjainkból szeretteinket az idő, szinte megszűnik a percekben, órákban, napokban mérhető dimenzió, és egyfajta osztatlan fájdalom hasogatja szívünket.

Eleinte a sok hatása alá kerülünk. Tiltakozunk a sors ellen, tagadjuk, hogy megtörtént a megtörténhetetlen, vádaskodunk és ellenkezünk, amiért éppen velünk történt meg. A ránk törő erős érzelmek szemé-

lyiségtől függően kerülnek felszínre, továbbá a veszteségünk körülményei is befolyásolják reakciónkat. Volt-e időnk elbúcsúzni szerettünktől, vagy váratlanul ért minket az elvesztése? Nem szükségszerűen enyhíti a gyászunk fájdalmát, ha volt időnk elbúcsúzni attól, aki többé nincs közöttünk – de minél hirtelenebb, minél kiszámíthatatlanabbak voltak a halálának körülményei, annál intenzívebb lehet a döbbenet és a tagadás.

Van, akit szinte lebénít a fájdalom, látszólagos apátiába esik, ürességet, tompultságot érez, még könnyeket sem tud ejteni. Van, akit látszólag kontrollálatlanul elural az érzések sokasága. Csapkod, sikoltozik, pánikba esik, s ez az állapot órákig, napokig eltarthat. Fontos szem előtt tartanunk, hogy többféle gyászreakció létezik, és ezek időbeni lefolyásában lehetnek különbségek – még az egészséges gyáson belül is. Elgondolkodtató, hogy néhány generációval ezelőtt a közösségi gyászritusok segítettek a felfoghatatlan elviselésében, és az akkori emberek valóságához való viszonya természet-és életközeli volt talán éppen azért, hogy találkoztak a természet ritmusában az elmúlással, és az őket körülvevő növények-és állatok kiszolgáltatottságán keresztül a Gondviselés fontosságával is. A harmadik évezred elején sokkal több vizuális-grafikus megjelenítéssel találkozunk az élet végének, mint elődeink – ugyanakkor a televízió és a számítógép képernyőjén megjelenő halálhírek mégsem készítene fel arra, amikor személyes tragédiává válik a veszteség.

Az első sokkhatást követően megjelenik a szomorúság, a magány, a megsemmisültség, a kiüresedtség érzése. A céltalanság gondolatai, hogy ettől kezdve minden értel-

metlenné vált.

S hogy meddig tart az út a szomorú tény valódi elfogadásáig, a fájdalom enyhüléséig? A gyász időtartama egyénenként változó és nincs hozzá megfelelő recept. Lehet egy-két év, de befolyásolja, hogy milyen élmények kapcsolódnak a veszteséghez, valamint az is, hogy milyen volt a kapcsolatunk életében vele, és volt-e lehetőségünk a békés búcsúzásra szerettünktől. És lehet, hogy pszichológus segítségével van szükség ahhoz, hogy tovább tudjunk élni e nehéz időszak után.

A gyász a veszteség által kiváltott reakció. Veszteséget azonban nem csak egy szeretett személy halála miatt élhetünk át.

Egy párkapcsolat megszakadása, válás, munkahely elvesztése, nyugdíjba vonulás, költözés – ezek mind olyan helyzetek, amikor veszteséget szenvedünk, szeretettünk, ragaszkodásunk tárgyát elveszítjük. Ilyenkor a gyászhoz hasonló érzések jelentkeznek, melyeket feldolgozni nemegyszer éppoly nehéz, mint szeretteink halálát.

Életünk nehéz szakaszaiban, a fájdalom viharának közepén is megérezni az Isten gondviselését – valódi kiváltság ez. Evangélikus énekeskönyvünk 53. énekének a szerzőjének, a lutheri Németország szülöttjének az alkotása egy ilyen vallomás: veszteség, gyász és halál közepette is megtapasztalni, hogy az Isten hordoz a tengerén, áldás.

frankod

**Ha szenvedés, baj szememből
Fájó könnyeket fakaszt,
Segítséget küld a mennyből,
S jókor elfordítja azt.
Ború után az ég derül.
A viharos, zord telet
Felváltja a kikelet,
A hívő szív újra örül.
Minden elhagy, elfeled,
Isten vég nélkül szeret.**

*Evangélikus Énekeskönyv
53. ének, 6. versszak
Paul Gerhardt 1607-1676*

Kell-e még az egyházi a temetés?

Temetésről, temetőkről és a gyász kultúrájáról

„Régi mondás, hogy a halottaknak a temetőben a helyük... ugyanakkor a megjelölt nyugvóhelyek lélektanilag is hozzájárulnak, hogy az elhunyt emlékét ápoljuk, s a gyászfeldolgozásban is nagy segítség egy olyan hely, ahová elzarándokolhatunk.

(Lásd a lábjegyzetet!) Evangélikus lelkésznek el kell temetnie mindenkit, akinek a gyászszerartására felkérlik. Ezt a fontos alapelvet a legtöbb lelkészkollegámmal együtt én is vallom. A temetés elvégzésének nincsenek feltételei, netán kizáró okai – ellentétben pl.

a keresztelessel, konfirmálással, templomi esküvővel, amelyek esetében bizonyos kritériumoknak meg kell felelni.

A temetés tehát nincs feltételekhez kötve. A lelkész eltemet más felekezett, sőt adott esetben még ateistát is, ha a családtagok felkérlik erre. Temethet más felekezett, vagy világi tulajdonú temetőben. Régi szokás, hogy a történelmi egyházak esetében az anyakönyvezés mindig abban a lelkézi hivatalban történik, amelyik településen a temetést végzik – tehát a helyi lelkésszel adminisztrációs egyeztetés szükséges.

Egy valamivel azonban mindenkinek jó tisztában lennie. Az evangélikus lelkész a temetést az egyházi törvények évszázados tradíciójának szellemében végzi, melynek kerete, menete, liturgikus rendje az Ágendában (agenda=teendők) került megfogalmazásra. Ezért mint egyházi személy nem kérhető fel szimpla búcsúztatásra – az elhunyt személyének méltatására. Jómagam is végeztem már több búcsúztatást, de nem mint evangélikus lelkész, hanem magánemberként, a gyászoló(k) barátjaként.

Mitől egyházi egy temetés?

Attól, hogy Isten szolgálja Isten igéjét hirdető, vagyis a *temetőben is istentiszteletet tartanak*. A keresztyén reménységről szólunk ilyenkor: feltámadásról és örök életről, s hirdetjük az Élet Urát, Aki hitünk szerint legyőzte a halált. Célunk a vigasztalás és annak felmutatása, hogy van Valaki, akihez menekülhetünk fájdalommainkkal, Akinél lelkünk békességet találhat. Mivel a temetés is istentisztelet, ezért harangozunk is rá. (Harangozás ezért csak egyházi szertartáshoz lehetséges. Polgári szertartást nem „harangozunk ki”, lévén nem istentiszteletéről van szó.)

Az egyház a temetést lényege szerint mindig egyformán végzi annak a kifejezé-

sére, hogy nincsen különbség, mindnyájan egyformán bűnösök vagyunk, és a bűn egyetemességének tudatában mindenkit egyformán Krisztus bűnbocsátó irgalmába ajánl. A temetésnél az egyház nem ítélkezik sem az élők, sem a megholt felett.

Nem azért végzi el a temetési szertartást, hogy ezzel az elhunytat vagy hozzátartozóit megtisztelje, és nem tagadja meg a temetési szertartást, hogy ezzel az elhunytat megbélyegezze, hozzátartozóit figyelmeztesse, vagy a gyülekezet tagjait fegyelmezze. A nyilvánvaló bűnben vagy hitelenségben elhunytakról sem mond ítéletet, hanem azokat is Isten kegyelmébe ajánlja.

A halálesetnél rendszerint az a legfájóbb, hogy felelevenedik a bűn és a felelősség tudata. Ez a halál fullánkja. Fáj az a gondolat, hogy elhunyt testvérünk élete bűneivel együtt jóvátehetetlenül lezárult, és fáj az a gondolat is, hogy az elhúzó vétéket és mulasztásokat sem lehet többé jóvátenni vagy pótolni.

A halottakért való imádkozást a szentírás nem tiltja, de nem is parancsolja. A megholtat röviden Isten irgalmába ajánljuk, de ezen nem megyünk tovább. A temetésnél megtartjuk a közös evangélikus szokásokat a helyzet és a helyi szokások figyelembevételével. A lelkész a ravatálnál rendszerint a holttest lába felől helyezkedik el, a menetben közvetlenül a koporsó előtt halad. A koporsót a sírhoz érkezéskor a sírba bocsátják, illetve az urnát helyére teszik. A sírnál a legmostohább körülmények között is elmondjuk a bevezető igét, a Miatyánkot és az elbocsátást. A szertartás után a lelkész kezdi meg a szokásos háromszori földszórást: ezzel a lelkész és a gyülekezet jelképesen részt vesz elhunyt tagja földi maradványainak eltakarításában.

A temetés szolgálat, nem pedig szolgáltatás

Még akkor sem, ha sok helyen lehet bele-csábítani – jó „fizetéssel” – a papot. A pap, a lelkész, a prédikátor temetésért ill. más istentiszteleten kívüli egyházi szolgálatáért kapott juttatása a „stóla” vagy „stóla-pénz”. (Ezt régen a „hívványban” – ma azt mondhatnánk munkaszerződésben – eleve lefektették, hogy az adott egyház-községben várhatóan hány keresztele, esküvő ill. temetés várható, s az ezekért kapott juttatás a parókus pap/lelkész/lelképásztor jövedelmébe beleszámítódott.)

Az élet nagy eseményeinek verbális levezénylői (innen a szó-nok) soha nem ellenszolgáltatást kaptak, hanem tiszteletdíjat, ahogyan az ügyvédek, az orvosok, a művészek is munkájukért honoráriumot kapnak.

Ugyanakkor egy papnak nem kötelessége mindenkit eltemetnie. Először is, ő egy gyülekezeti közösség ügyeit intézi, így a temetéseit is. Olyan embereket, akik a gyülekezet tagjai, akik rendszeresen istentiszteleten vesznek részt. Akik fenntartják a gyülekezetet, a papjukat, évi rendszeres egyházfenntartói járulékkal és rendszeresen adományaikkal támogatják az egyházközségük és egyházuk közegházi céljait (ezek a gyülekezet ún. kötelező offertóriumai). A lelkész elsősorban tehát az ő rendelkezésükre áll, akik számára és hozzátartozóiknak a temetés nem csupán méltó eltakarítása a testnek, hanem hitbeli kérdés, esetleg hitvallás is egyben.

Ezért a gyülekezet papja el fog menni akkor is temetni (nálunk is így van), ha az elhunyt családja anyagi körülményei nem teszik lehetővé számára a temetési szolgálat honorálását. Igen, ingyen végzi a szolgálatot, mert mindig egy közösség temet, és nem csak a pap! (Még akkor is, ha az esetek többségében az egyház részéről csak jómagam állok meg a koporsónál vagy az urnánál.)

Az egyházi temetés „jövője”

Tény, hogy a gyász feldolgozásában komoly szerepe van a közösségi rituáléknak, melyek tömeges kiveszés lelki betegségeket idézhet elő a társadalomban. A túlvilágról alkotott egyéni elképzelések palettáján azonban tovább színesedik – nemcsak növekvő multi-kulturális hatások miatt –, de amiatt is, hogy az évezredek át misztériumként kezelt „halál-kultúra” egyre racionalizálódik. Ennek következtében egyre kevesebben kérnek majd egyházi temetést.

És mégis?

Ugyanakkor a keresztény üzenet, hogy az emlékezés kultúrájától függetlenül az emberi élet soha nem vesz el, csak egy más formában, de Istennél tovább létezik a jövőben is olyan vonzással bír, aminek a rációval, s materiával megterhelt emberlélek nem mindig tud ellenállni, s így mindig lesznek, akik belesnek – kegyelemből – a hit isteni kísértésébe...

fm

Kevesen tudják, hogy a templomokban elhelyezett „hősök táblája” ill. a köztéri emlékművek is, a háborúban odavesztettek hozzátartozóinak nyújtottak nagy segédletet. Volt egy hely, ahol gyertyát gyújthattak, ahol ők is leróhatták a kegyeletüket...

A lelkemet öntöttem ki az UR előtt.

1 Sám 1,15

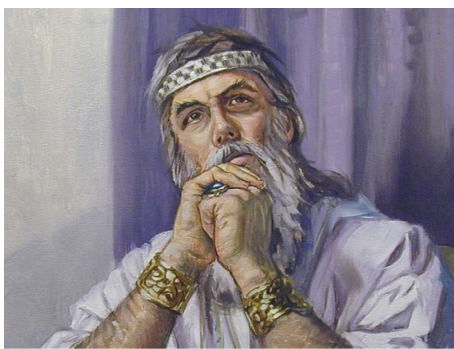
A kit még nem nyomasztottak lelki terhek, annak se lelke, se lelkiismerete nincs... Létezésünk velejárója, hogy gondjaink-bajaink lelkünkbe is belekarcolják, belevésik, de legalábbis belekoptatják fájdalom-nyomukat. Annának elviselhetetlenül nagy a fájdalma, sír, zokog a sílói templomban: nincs gyermeke. Mi más tehetne – kiönti lelkét az UR előtt.

„A gyermek ajándék, s az anyaméh gyümölcse jutalom.” – Olvashatjuk az Ószövetségben, s ámulhatunk a bölcsességirodalom egyik igazgyöngy-mondatán. Az anyaság titkát sokszor próbálták himnikus versekbe fogni, de választ a születés csodájára senki nem adott, talán a hálál erőterében érezhetjük át először a lét e nagy miértjét. Jóllehet, minden emberpalánta az élet egyetemes nagy törvénye szerint az elmúlásra születik, de élete mégsem a rombolást, a pusztítást kell hogy szolgálja, hanem az alkotást. Irigység, gonoszkodás, pusztító háborúk, népirtások jelzik az emberi történelem útját. Egyetlen anya sem a csatatér lövészárkába, napalm-bombák izzó katlanjába vagy az atombomba láthatatlan gyilkos sugárzásába akarja beleszülni gyermekét – ellenkezőleg! Inkább a templomok áhitatába, prelúdiumok és fúgák harmóniája közé, koncert- és kiállítótermek szívet-lelket gyönyörködtető pezsgő világába, az alkotó-teremtő élet számtalan szép helyére álmódja szíve alatt hordott magzatát.

S ha nincs gyermek? Van, amikor nem adatik. Még ha csapásként is élik meg az anyaságra vágyók, az Isten-alkotta természet és az ember-rontotta világ ok-okozati törvényszerűsége ez. Korunk, különösen a keresztény nyugati világ különösen is szenved a gyermektelenségtől. Az igazi nehézségek majd akkor zúdulnak ránk, amikor a ma önmagának élő embere, öregségében – ha önpusztító magatartása egyáltalán megengedi, hogy megérje – törődést, gondoskodást igényelne, de nem lesz kéz, aki a pohár vizet odanyújtja... A gyermekvállalás mindig áldozatot kíván. Teher, olykor igen nagy. Ez azonban olyan iga, amelynek hordozása mégis gyönyörűséggel jár.

Anna kiöntötte lelkét. Szívének minden bánatát az Isten elé tette, hogy azután beköltözhessen Isten az ő szívébe is. Ha Isten a szívből lakozik, csodák történnek. Az asszonyból édesanya válik, a gyermekből pedig istenképű ember.

Urunk! Tégy minket bölcsé, hogy akarataid elfogadhassuk. Ámen.

Ezt mondta Isten Salamonnak: Kérj valamit, én megadom neked! Salamon azt felelte: Adj azért szolgád-nak engedelmes szívét. 1Kir 3,5-9

Tényleg bármit kérhetek?!... Ha tudjuk is, csak a mesebeli aranyhal ajánlja fel a szegény halásznak a „mindent kívánhatsz” ígéretét, akkor is jóleső érzés eljatszanunk a gondolattal: milyen is az, amikor a vágy határtalanul beteljesedhet: mindent megkaphatok. Bármit. Amit csak akarok. De mi is az a „minden”?

Gyermekekésszel és tiszta szívvel megérthetjük és befogadhatjuk a végtelent is: csillagok között száguldhathatunk, hősként világokat menthetünk meg, s ha kell nemcsak könnyen és bátran meghalunk a várunk védelmében, de gyorsan fel is támadunk, hogy azután tovább folytatódjék életünk legfontosabbja: a játék. Aki nek nem volt játéka, gyerekkora sem volt, aki nem játszhatott, az nem tapasztalta meg az álmvilág fontosságát sem. Az ilyen emberpalánták válnak azután komoly felnőttékké, akik megsavanyodva élnek az anyagvilág ünneptelen szorításában, majd napról napra, lélekben megszáradva, valami különös erő hatására – ami az elmúlás törvénye – belegörbül életük egy díszes kriptá reménytelen hidegségébe. S ha már felnőtünk, akkor is szükségünk van a gyermekvilág álmmainak felidézésére, ha máskor nem, hát akkor, amikor komoly nagy döntéseink meghozatalához biztonságos, nyugalmas „helyet” keresünk. Igen, az álomban megpihenve eleget kapunk...

De mit kérjek? Ha egyszerűcsak életem kudarcos napjai után felfedezhetem az evangélium igazgyöngyét, s az Isten felbátorít: Kérj, s én megadom neked!... Mi legyen a legfontosabb, mit akarok birtokolni? Gazdagságot, egészséget, hatalmat, véget nem érő boldogságot? Mit kérjek? A kérdés nem teoretikus, hanem nagyon is hétköznapi... Salamon bölcsessége példamutató: ő engedelmes szívét kért. Tudta, hogy a szív lelkülete adja az életminőséget, s nem az, ami megfogható, élvezhető. Tudta, hogy a legnagyobb kegyelem az engedelmes szív, azaz az engedelmes élet... A legértékesebb ugyanis az, amit nem lehet megvenni: barátság, szerelem, hűség, hit, szeretet. Az emberek manapság mégis úgy élnek, mintha a szétfoslónak, a megrozsdásodónak ténylegesen nagyobb értéke lenne, mint az előbb felsoroltaknak. Idővel persze ők is kiégnek, s rádöbbennek az igazságra. Ez a döbbenet sokszor akkor történik, amikor már hideg sziklává vált az életük. A kő-

szívbe pedig nem tudja magát befészkelni a Lélek, a kegyelem pedig nem olyan, ami korral vagy tapasztalattal együtt járna. A kegyelem ajándék, ha a Lélek éppen arra fű – hát adatik. Ezért jó megszívlelni az Írás tanácsát: „Gondolj ifjú a te Teremtődre ifjúságod idején, mert eljönnek majd ama napok, melyre azt mondom, nem szeretem őket... ezért élj a te szíved vágya szerint, de ne feledd, hogy Isten mindezekért egyszer megítél Téged.”

Az engedelmes szív új világba helyezi életünket, az Isten világába. Itt helyére kerülnek a dolgok. Az anyagiak éppen úgy, mint a lelkiek. Értelme és tartalma lesz mulandóságunknak, s átjár minket a vágyott harmónia: Isten szeret.

Urunk! Költözz a szívéinkbe, hogy istenképű életünk lehessen! Ámen.

Vigyázzatok, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok! Mt 25,13

A Bibliát kevésbé ismerők ennél a mondatnál általában a saját „utolsó órájukra” gondolnak, s bár ennek is van értelme, nem erről szól az ezt a mondatot megelőző történet, hanem Jézus visszajöveteléről. Ahogyan a feltámadás is hittitok (Credo quia, absurdum est! – Hiszem, mert hihetetlen!), úgy a visszajövetel is, hiszen Jézus maga mondja „Azt a napot és azt az órát senki sem ismeri, még a Fiú sem, csak egyedül az Atya”. Ennek ellenére jó néhányszor megjósolták „láng-lelkű” prédikátorok, „tudós” számmisztikusok, mikor lesz itt a világvége, hiszen Jézus jeleket mondott, s e jelek beteljesülését vélték látni.

A világvége szomorúságát már sokan megérezték, s minél inkább saját elmúlásunk feltartóztathatatlan örvényének vonzásába kerülünk, annál jobban láthatóvá válnak lineáris létünk korlátai. Élni jó, de az élet édes ízét akkor kezdjük el becsülni, amikor az keserűvé válik: kezd teherrel válni a munka, s fárasztani kezd a felelősség hordozása. Egy biztos: örökké nem élhetünk, a kérdés csupán az, ennek az „igazságnak” a birtokában hogyan éljük a hátralévő, s milyen következtetéseket vonunk le Istennel, felebaráttal, önmagunkkal kapcsolatban.

A Mester vigyázásra int. Önmegváró, valósítgató életünk bármikor véget érhet. A szépség, az erő gyorsan megkopnak, a boldogságos, gondtalan szakaszt bármikor követheti a próbás. Vigyázzatok, el ne hibázzátok! – mondhatná Urunk. Észre sem veszed, s kacagó gyermeked felnőtté válik melletted, s akkor hirtelen nyilvánvalóvá lesz: nem fröccsentett tárgyak kultikus tisztelésére kellett volna ne-

velned, hanem az Isten ismeretére... Hiába a jobb kéz hihetetlen kifinomult motorikus mozgási képessége, a számító-gép egerének mesteri kétdimenziós mozgáskultúrája nem elégséges tudás a többdimenziós élethez. A végség tragikumát csakis az evangélium oldja fel. Benne válik nyilvánvalóvá, hogy életünk születés és halál közé húzott girbe-gurba vonala az Isten felől nézve a szeretet leg-
rövidebb egyenese.

*Uram, Istenem! Múltamat takard
be irgalmad palástjával, hogy
tudjak felszabadultan élni a mában,
mások hasznára, önmagam
boldogságára, s a Te Dicsőségedre!
Ámen*

**Azt sem tudjátok mit hoz a holnap!
Mert a ti életetek olyan, mint a le-
helet, amely egy kis ideig látszik,
aztán eltűnik. Inkább ezt kellene
mondanotok: Ha az Úr akarja, és
élünk, és ezt vagy azt fogjuk csele-
kedni.** Jakab 4,14-15

Amíg életünk gyertyalángját nem remegtette meg a Sors szele, eladdig nem sokat gondolunk az elmúlásra. Számtalan történés vonzásában élve, sokáig képesek vagyunk elhinni: az élet értelme a minél több eseményben való részvétel. Kedvünk a világ „befogására” legelőször akkor hagy alább, amikor rádöbbenünk, ezek sem nyújtják a teljességet, hiszen a nagy mínuszt, az Isten hiányát nem pótolhatja más, csak maga az Isten. Ha tudatában lennénk annak, mennyire törekeny az életünk, akkor bizony jobban vigyáznánk egymásra nemcsak a közlekedésben, de az Élet nagy országútján is. Respektünk hiányát tragédiák jelzik ott is, és itt is.

Mindennel számolunk – amivel csak tudunk –, de érdekes módon az Isten gyakran kimarad a tervezésből. Hiába minden sokat ígérő együttállása a lehetőségeinknek, ha nem számolunk az Istenrel – nagy meglepetések is érhetnek minket! Legnagyobb tévedésünk általában az, hogy elszámoljuk magunkat az idővel. Úgy gondoljuk, még (mindig) fia-

talok vagyunk, úgy hisszük, még az Élet nekünk tartogat minden jót, még nem szükséges „rászorulnunk” az Isten kegyelmére. Még ráérünk áldozatot hozni a másíért, még élünk egy kicsit magunknak, még szabadok maradhatunk egy kicsit... kalandnak, karriernek. Még van időnk, ráérünk később is az Isten felé fordulni.

Aztán ami még az egyik pillanatban látszik, a másikon – mint a lehelet – szertefoszlik, nincs. Eljárt az idő, elfogytak a lehetőségek, visszajött az Gazda, s számonkérő szava már visszhangzik: „Hogyan forgattad a talentumo(ka)t, ami(ke)t rád bízta?” Magyarázkodásra lehetőség ugyan mindig van, de helye ebben az elszámolásban nincs! Amit „onnan felülről, a Világosság Atyjától” kapunk, arról Neki is kell számot adnunk... Amit kaptunk, azt azért kaptuk, hogy forgassuk. Ha szolgáltunk időnkkel másoknak, akkor az értelmesen telt, s nem értelmetlenül múlt el.

Életünk nagy ellensége az idő! Ha Isten kezéből vesszük, s arra fordítjuk, amire kaptuk – hogy ti. megosszuk másokkal – akkor az idő múlásában gyakran átélhetjük az örökkévalóság pillanatos csodáit: „Mindenre van erőm (időm!) a Krisztusban!” A szeretet mindenekfelett álló ereje megsegít a temporális akadályok között is...

*Uram, Istenem! Számtalan döntés
él állítasz, s úgy szeretnék helyesen
dönteni! Célokat látok, s tűzök
magam elé, de a megvalósítás
keskeny ösvényén gyakran
eltévedek. Kérlek igéd fényével
világítsd meg életemet, hogy Tőled
kapott szabadságommal
helyesen éljek! Ámen*

"Aki meg akarja tartani az életét, az elveszti, aki pedig elveszti, az vissza fogja kapni. Mondom nektek: azon az éjszakán ketten lesznek egy ágyban, az egyik felvételik, a másik pedig ott hagyatik."

Lk 17,33-34

Amíg életünket az elmúlás egy-egy ostorcsapása el nem éri vagy félelmetes csattanásai közvetlen közelünkben nem döbbszörnek rá teremtettségbeli törekenységünkre, addig nehezen értjük a végítélet szavait. Csak amikor szép lassan vissza kell adnunk mindazt, amit magunkénak hittünk (erő,

fiatalság, egészség), akkor derül ki: határtalan önbizalmunk másképp láttatta velünk a világot. Érdekes módon a tisztánlátás ideje éppen akkor kezdődik, amikor homályosul szemünk világa...

Amikor az élet zajlik, jókedvvel eszünk és iszunk, adunk és veszünk, akkor nem gondolunk arra, „lesz ez még másképpen” is! S ez így helyes – Salamon királytól tudjuk –, kell is élveznünk fáradozásunk gyümölcsseit. Csak ha azt gondoljuk: sosem lesz ez másképpen, akkor hibázunk. Sokan álmodnak nagyot – sőt mindenki egy kicsit nagyobbra, mint amilyen a tehetsége –, de az „álmok” többnyire evillágiak, a matéria korlátai közé szorítottak. Az anyagon a még több anyag – a természete okán győzelmeskedik, de Isten törvénye szerint a megfoghatón csak egyedül a Lélek győzelmeskedhet...

Amikor fogytán az erő, az egészség, akkor nagyon sokan, mintegy „reflexből” az anyagba kapaszkodnak: majd a vagyunk megsegít, hiszen mindent lehet, csak jó helyre kell kerülni... Azután szép lassan kiderül: nem vehető meg minden... A testi nyomorúságok, betegségek nem válogatnak kinek milyen a társadalmi státusza, vagyoni helyzete, hol szerezte a diplomáját, hány nyelvet beszél, tanyán él vagy éppen egy világáros csillogó központjában.

Ugyanígy a hit sem kötődik az anyaghoz. Nem mindenki hitetlen, aki gazdag, s nem mindenki hívó, aki szegény. Emberi kapcsolataink legyenek is bármilyen szorosak, Isten előtt (coram Deo) nem sok relevanciája van. Hiába építünk együtt, hiába akarunk egyet, hiába nevelünk gyermekeket együtt, hiába fekszünk egy ágyban... életünkkel „elszámolni” saját magunknak, egyedül kell. Itt nincs más Pártfogó csak a Lélek, itt nincs más Vigasztaló, csak egyedül Ő!

Nagy kiváltság, ha esténként úgy bújnak ágyba az emberek, hogy mindennapi örömeiket és bánatukat imádságba font kezükkel Teremtőjük elé viszik. A kommunikációnak olyan szintje ez, amit az Isten csak azoknak ajándékozik, akik szeretik Őt. Isten csodálatos művét megérteni, felfogni egy életen keresztül sem lehetséges, ráhagyatkozni azonban minden pillanatban lehet: akár süt a Nap, akár nem...

*Uram, Istenem! Szeretnék
kiteljesedni az alkotásban, s
szeretném segítségeddel
megfaragni életem Neked tetsző
szobrát! Add, hogy munkás
hétköznapjaimban nyugalmat
nyerjek, s törvényed kalapácsával
ne az ujjamra üssek, hanem
igazságod vésőjére, mely engem s
környezetemet formálja! Ámen*

November 15-én kistemplomunkban búcsúztató istentisztelet keretében – igen nagyszámú gyászoló gyülekezet részvételével – vettünk búcsút **Dr. Madarász István** evangélikus testvérünkötől, majd átvonultunk az **Almási-úti** temetőbe, ahol a feltámadás reménységében helyeztük végső nyugalóhelyére. Emlékét tegye áldottá szerettei körében!

November 26-án presbiteri ülést tartottunk. Az ide esztendő eredményeit beszéltük át és az előttünk álló év teendőit vettük sorra, melyek közül **kiemelkedik gyülekezetünk legújabbkori megalapításának 100. évfordulójára** tervezett ünnepünk. Ennek menetéről, megvalósulásáról – előreláthatólag szeptember vége október eleje – a Lutherrózsa elkövetkező számaiban részletesen beszámolunk.

Támogatás

Evangélikus Egyházközség Tata
számlaszáma:

63200119-14926282

Egyházfenntartói járulékát,
adományait itt is tudjuk fogadni.
Támogatását köszönjük!

Advent első vasárnapján gyülekezetünk felügyelője, Széles Anikó meggyújtotta az első gyertyát...

Áldott adventet Mindenkinek!

Maradjunk kapcsolatban!

Kedves Testvéreim! Kapcsolattartásunk leg-egyszerűbb és leghatékonyabb formája az email-en keresztül. **Ezért szeretném azt a titkosan kezelt email-listámat tovább bővíteni, ami az információ-áramlásunkat nagyban segíti.** Ezért akik nekem elküldik emailcímüket, azok a Lutherrózsa és minden Gyülekezetünkre vonatkozó információt gyorsan és időben megkapnak.

Bővítsük közösen a listánkat!

Kérdezzünk rá el-elrejtőzködő evangélikus testvéreinkre, hogy ők vajon kapják-e rendszeresen a hírleveleinket? S ha vannak ismerőseink, barátaink között olyanok, akiket érdekel az „evangélikus élet”, ajánljuk bátran nekik is ezt a kapcsolati lehetőséget!

Az emailcímek bizalmas adatok, ekképpen kezelem őket.

Harmadik félhez nem kerülnek és a listáról leiratkozás természetesen bármikor lehetséges.
frankom

Ünnepi istentiszteleteink

december 24. (szerda) **Szenteste** du. 3 óra
énekes liturgia + gyerekek karácsonya

december 25. (csütörtök) **Karácsony ünnepe**
10 órákor – úrvacsorával

december 26. (péntek) **Karácsony 2. napja**
10 órákor – úrvacsorával

december 28. **Karácsony utáni vasárnap**
10 órákor

december 31. (szerda) **Óévi istentisztelet**
du. 4 óra

2025. január 1. (csütörtök) **Újévi istentisztelet**
10 órákor – úrvacsorával

január 4. **Újév utáni első vasárnap**
10 órákor – úrvacsorával

január 6. (kedd) **Vízkereszt ünnepe**
este 5 órákor istentisztelet

Nikodémus Akadémia kezdő bibliaórája:
2026. február 5. (csütörtök) du. 5 órákor

„Hittel és nevetéssel még a fájdalom is enyhül...”

Drága ajándékok

Három jómódú testvér összejön és megbeszélik, ki mit vett az anyjuk századik születésnapjára. Azt mondja az első:

– Tudjátok, én építtettem neki egy szép nagy házat! Mire a második: – Az semmi, én vettem neki egy luxus Mercedest! Azt mondja erre a harmadik testvér:

– Akkor én vettem a legkülönlegesebbet. Emlékeztek, anyánk menyinyire szereti olvasgatni a Bibliát? Találtam egy papagájt, ami 12 évig egy templomban volt, ez alatt megtanulta a teljes szöveget. Mivel anyánk már nagyon rosszul lát, megvettem a paptól. Elég a fejezet-cím a papagájnak, az már egyből mondja is a szöveget. Mit mondjak, a pap nem adta olcsón!

Eltelik pár hét, mindegyik fiú kap egy levelet az anyjától. Az első:

"Kedves fiam! Szép ez a ház, de én csak az egyik szobát használom, de a többi is kell takarítani, és olyan drága a bejárónő."

Megkapja a második is:

"Kedves fiam! Nagyon szép ez az autó, de hát én már öreg vagyok, nem tudok vezetni, a sofőr meg olyan drága."

A harmadik lelkenedző levelet kap: "Kedves fiam! Nagyon örültem az ajándéknak, sikerült eltalálnod a vágyamat. A csirke nagyon finom volt!"

Láthatatlanság

Skót a déli sörözésnél kérdezi a barátjától:

– Mi az, nem voltál tegnap a templomban?

– Dehogynem, persze hogy voltam!

– Akkor úgy látszik nem vettelek észre?

– Nem is csodálom. Én gyűjtöttem a perselypénzt...

Biztatás

Pap kérdezi a fiatalember hívét:

– Édes fiam, hát miért nem nősülsz már meg végre?

– Ó atya... azért nem, mert a mai lányok olyanok, mint a mezei virágok a Szentírásban.

– Hogy, hogy fiam?

– Mert ők sem nem szántanak, sem nem aratnak, mégis pompásabban öltözködnek, mint Salamon az ő dicsőségében...